

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udvalgte digte

Citation: Ewald, Johannes: "Udvalgte digte", i Ewald, Johannes: *Udvalgte digte*, udg. af Esther Kielberg ; Kim Ravn , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1999, s. 225. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald02dkval-shoot-idm140323881904784/facsimile.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte digte

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

Oplysninger om, hvor og hvornår teksten først er trykt, bringes kun, hvis førstetrykket er fra tiden efter udgivelsen af *Samtl. Skz.* og før udgivelsen af *SS*.

Tanker i Anledning af Hr. Hans Ebbesen, Hørkræmmer her i Staden, og jomfrue Christiane Benedicte Huulegaard's Mariage

Trykt efter *SS* bd.1, s. 87-88, hvis tekstgrundlag er *Adresseavisen* 1765, nr. 13, 30. jan.

- 7 *Hans Ebbesen*: 1730-1814. – *Hørkræmmer*: Hørkræmmere blev med tiden forhandlere af spegesild, klipfisk, lertøj m.v. – *her i Staden*: dvs. København. – *jomfrue*: ugift ung kvinde af lavere stand, modsat »frøken», som var titel for døtre af personer, der tilhørte rangklasserne eller adelen. – *Christiane Benedicte Huulegaard(s)* (1744-93): datter af hørkræmmer Oleuf Huulegaard og Anna Benedicte, f. Borup; søster til Ewalds ungdomselskede Arendse Huulegaard (1743-94). Som enke giftede Anna Benedicte Huulegaard sig med brygger Ole Mandix. I deres hjem i Vestergade kom Ewald som student, og her traf han Arendse. – *Mariage*: fr. bryllup, giftetruål. – *ter begroede Eger*: tæt voksende egenæret. – *Tømers*: tjørnens. – *Skovens Flyvetist*: nattergalen. – *treffe*: ramme. – *Celadon*: det faste navn på elskeren i franske hyrderomaner; navnet stammer fra romanen *Astrée* af Honoré d'Urfé (1568-1626). Hyrdedigtningen fik sin anden renaissance i 1700-tallet. Se også n.t.s. 90. – *Rosifleng*: hentyder til Magister Rosiflengius, person i Holbergs komedie *Det Lykkelige Skibbrud* (1731), hvis navn betyder at rose i flæng, skamrose. – *Zoil*: Zoilos (3. el. 4. årh. f.Kr.), gr. litteraturkritiker; Platon og Homer blev genstand for hans skarpe kritik. Her om hård kritiker i almindelighed, i modsætning til Rosifleng. – *Holdt (...)* for: anså for. – *Støt*: ståhej. – *højmodigt*: højstidtet. – *Purpur*: kostbart, karmoisinrødt farvestof; i overført betydning om kongers pragt. – *Laurbærkvand*: tegn på ære, storhed. – *bedaares*: vildledes; betages. – *Sands*: her det sanselige. – *Men billigt Suk*: Men det er et berettiget suk. – *Tintelduen*: billede på elskeren. T. udlægges et særligt elskovsfuld, trofast og kærligt væsen over for sin mage. – *Cloris*: navn på fast figur i hyrdedigtningen.
- 8 *Tykke*: vilje, indstilling. – *Pynten*: toppen. – *Overleg*: vilje, beslutning. – *Satyr*: i gr. mytologi halvguddommeligt, dæmonisk væsen i vinguden Dionysos' følge, afbildet med horn og hale. Her om sat-

re eller satireskriver (som med rette lætter den, der kun gifter sig for pengenes el. rangens skyld). – *billigt*: passende. – *Pant*: her tegn, højtidelig forsikring. – *Dekket*: tæppet. – *ovøser*: overskue. – *hø* (...) *Sted*: får plads; eksisterer.

Sørge-Sange i Christiansborgs Slots-Kirke
den 18de Martius 1766 da Kong Frederik den Femte
skulde føres til sit Hvilested

Trykt efter SS bd.1, s. 98-103, hvis tekstgrundlag er originaltrykket 1766.

- 9 *Sørge-Sange*: opført med musik af kgl. kapelmester Johann Adolph Scheibe (1708-76). – *Martius*: lat. marts. – *Kong Frederik den Femte*: 1723-66, konge fra 1746. – *Før*: før. – *Panation*: ligtale eller mündtale. – *Sort*: sort sørgedragt, sørgedragt. – (*svor* *Tab beriger*) *dig*: dvs. himlen. – *Vor fælles Glæde*: dvs. himlens og jordens fælles glæde. – *ophæves*: opløstes, svulmer. – *Ægyptisk Mørke*: Et stort mørke var den mende af de ti plager, som jødernes gud påførte ægypterne for at få dem til at frigive hans udvalgte folk. Jf. 2. Mos. 10,21-23.
- 10 *Cimbrien*. Jylland; her i betydningen Danmark. – *smægtende*: smægtende, hengselsfuldt. – *Vor Hoveds Krone* (...) *syndet*: Begrædelses-Bog (dvs. Klagesangene) 5,16; bibelstedet her og de følgende i teksten anførte (Job 30,31; 1. Kong. 3,6) er i overensstemmelse med den bibeloversættelse, der blev foretaget af Ewalds far Enevold Ewald (udg. fra 1740, Chr. VI's bibel). – *Braad*: stikkende tunge; giftige tænd/bid. – *Plads-Ræge*: styrtregn. – *der* (*Reede*): deres. – *Men hvem*: måske Jehova, jf. l. 30. – *Jehova*: hebr. for Israels Gud.
- 11 *ey for dig*: ikke for dig selv. – *Christian*: Christian VII (1749-1808, konge fra 1766), søn af Frederik V. – *Vester-Havet* (...) *Torden* (...) *Tjasklands* (...) *i Blod*: Der hentydes vel til Den preussiske Syvårskrig 1756-63, den første verdenskrig, i hvilken den unge Ewald selv deltog på østrigsk side. – *Id* (...) *Jorden*: Alle fire elementer var i oprør. – *Paulan*: egl. telt, telthellig; her det, som skærmer eller beskytter. – *Tods*: freun før, bedre end. – *Lorber-Krands*: laurbærkrans, symbol på æren; her krigæræren. – *Olie-Graen(en)*: gren af oliventræet, symbol på fred. – *Cypresser*: gravstedstræer, et symbol på døden. – *Sorrig*: sorg. – *Fler*: sørgefior.
- 12 *bryder*: bryd, spring op at rinde. – *igien*: tilbage, efterladt; også: til gengæld. – *Optivet*: med fornyet styrke. – *døver*: svækker, sløver.
- 13 *Flejsalige*: meget salig, især hædrende om afdøde konger. – *Motetto*: